

**SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
NEVELÉSTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA**

CALCHEI MARCELA

**ELSAJÁTÍTÁSI MOTIVÁCIÓ ÉS TANTÁRGYSPECIFIKUS ELSAJÁTÍTÁSI
MOTIVÁCIÓ FELSŐTAGOZATOS TANULÓK KÖRÉBEN: MAGYARORSZÁGI ÉS
MOLDOVAI ÖSSZEHAONLÍTÓ VIZSGÁLAT**

PHD ÉRTEKEZÉS - ÖSSZEFOGLALÓ

TÉMAVEZETŐ:

Prof. Dr. Józsa Krisztián
egyetemi tanár

SZEGED

2024

Az elsajátítási motiváció olyan hajtóerő, amely jelentősen befolyásolja egy személy eredményességét egy készség elsajátításában, egy cél elérésében; szociális, kognitív, motoros és iskolai jellegű kihívások leküzdésében. Az elsajátítási motivációval kapcsolatos kutatások alátámasztották annak fontosságát a személyiségfejlődésben és az iskolai teljesítményben, ugyanakkor kevés olyan kutatás van, amely az iskolai tantárgyspecifikus elsajátítási motivációt vizsgálja, különösen különböző országok, kultúrák összehasonlításában.

A kutatás célja a Moldovai Köztársaság és Magyarország felsőtagozatos diákjai körében az elsajátítási motiváció és a tantárgyspecifikus elsajátítási motiváció tanulmányozása keresztmetszeti, kvantitatív kutatási módszerekkel. A kutatás első lépése a két konstruktumot mérő eszközök román és orosz nyelvre történő lefordítása, adaptálása és validálása volt. Moldovában román vagy orosz nyelven tanulnak a diákok. Mindkét nyelven ötödik, hetedik és kilencedik osztályos diákok elsajátítási motivációját vizsgáltuk. Összehasonlítottuk a magyar és a moldovai diákok tantárgyspecifikus elsajátítási motivációját. A vizsgálatok két moldovai mintán, amelyek 939 és 275 diákból álltak, valamint egy 1121 diákból álló magyar mintán alapultak.

A román és orosz nyelvű változatok jó belső konzisztenciával igazolták az Elsajátítási motiváció kérdőív (DMQ18) és a Tantárgyspecifikus elsajátítási motiváció kérdőív (SSMMQ) megbízhatóságát. Az elméleti dimenziókhoz jól illeszkedő faktoranalízis bizonyítékot szolgáltatott a DMQ18 érvényességéről, míg az SSMMQ esetében néhány olyan kérdés merült fel, amely további kutatást igényel.

Az elemzés különbségeket azonosított az oroszul beszélő diákok és a románul beszélő diákok elsajátítási motivációjának megítélése között moldovai kontextusban. Megállapítottuk, hogy az 5. osztályosok hasonlóan értékelik magukat minden skálán, kivéve a motoros elsajátítási motivációt, ahol a román nyelvű diákok szignifikánsan magasabbra értékelték magukat, mint az oroszul beszélő diákok.

Az eredmények megmutatták, hogy nincs különbség a román és az orosz minták között az SSMMQ skálán, de azt találtuk, hogy a lányok szignifikánsan magasabbra értékelték magukat, mint a fiúk az olvasás, rajz és zene elsajátítási motiváció skálán. Az évfolyamok összehasonlításából kiderült, hogy a moldovai diákok olvasási motivációja ötödiktől kilencedik osztályig nem változott, míg a rajz folyamatos csökkenést mutatott.

Az eredmények szerint a tantárgyspecifikus elsajátítási motiváció különböző fejlődési utat jár be az egyes évfolyamokon Magyarországon és Moldovában. Magyarországon az angol kivételével minden évfolyamon folyamatosan csökkenés volt megfigyelhető, míg Moldovában a csökkenés a matematika, az angol, a zene és a rajz területén volt kimutatható az ötödik és a hetedik évfolyam között, de a hetedik és kilencedik évfolyam között azonban nem. Az olvasási elsajátítási motiváció nem változott. Az SSMM szintek kultúrák közötti összehasonlítása során az országok és évfolyamok között csak egy statisztikailag szignifikáns különbséget azonosítottunk, ez a természettudományos elsajátítási motiváció volt.